

Μαζική Χορήγηση Ουσιών στις Ελληνικές Φυλακές

1. Εισήγηση

Στο νέο βιβλίο μου, αποσπάσματα του οποίου παρουσιάζονται στη συνέχεια, επιχειρείται μια σκιαγράφηση του τρόπου φαρμακευτικού χειρισμού όλων των κρατούμενων των ελληνικών φυλακών, μέσω υποβάθμισης των γνωστικών λειτουργικών. Για τη συγγραφή του βιβλίου αυτού αποδείχτηκε χρήσιμη η εμπειρία που έχω αποκτήσει από τη χορήγηση ψυχοτρόπων ουσιών – «με βιασμό και για βιασμό της βούλησης» – κατά την 65 ημερών παραμονή μου στη μονάδα εντατικής, όπου εφαρμόστηκαν σύγχρονες φαρμακευτικές και όχι μόνο, μέθοδοι ανάκρισης. Βοήθησε επίσης και η εμπειρία χρήσης άλλων φαρμακευτικών ουσιών που απέκτησα από τα 13 χειρουργεία που έχω υποβληθεί, μετά την έκρηξη βόμβας στα χέρια μου το 2002, μέχρι σήμερα.

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι η μετάδοση της προσωπικής εμπειρίας προς τους υπόλοιπους κρατούμενους, με την ελπίδα να γίνει αφορμή για συζήτηση ή έστω για σκέψεις και προβληματισμούς ως προς το ζήτημα των ψυχοτρόπων ουσιών στις φυλακές και κυρίως για την έκταση και την τροπή που έχει πάρει η εν λόγω πραγματικότητα. Τη στιγμή αυτή η χορήγηση ψυχοτρόπων τείνει να καθιερωθεί ως βασική μέθοδος φύλαξης, σύμφωνα με τα υπερατλαντικά ήθη και οικονομικές αντιλήψεις στις οποίες υποτάσσεται και η ιατρική επιστήμη. Το άλλοθι μιας τέτοιας πρακτικής βρίσκεται συγκεκαλυμμένο πίσω από την πλασματική γενική πεποίθηση ότι «η χρήση ουσιών αποτελεί μια από τις χαρακτηριστικές ιδιότητες των κρατούμενων η οποία εκπορεύεται από την προσωπική τους βούληση και μόνο». Το επιχείρημα αυτό αγνοεί μια βασική παράμετρο: το ότι η βούληση των κρατούμενων εκβιάζεται καθημερινά και πολύτροπα από ένα σωφρονιστικό σύστημα που για κύρια επιδίωξη έχει την εξουθένωση της προσωπικότητας και τη διαμόρφωση ενός χαρακτήρα σύμφωνα με τα καθιερωμένα πρότυπα της φυλακής. Κατά τα συγκεκριμένα πρότυπα, ιδανικός κρατούμενος είναι γενικά αυτός με τις λιγότερες απαιτήσεις. Και τις λιγότερες απαιτήσεις έχει ένας άβουλος, και άρα διαχειριζόμενος κατά βούληση, κρατούμενος.

Στη διαιώνιση της νοσηρής αυτής κατάστασης συμβάλλει και η, κατά κανόνα υποσυνείδητη, κρατούσα αντίληψη περί φυλακής όχι για στέρηση μόνο της ελευθερίας – όπως προβλέπεται και παραμένει στα χαρτιά – αλλά μιας φυλακής-κολαστηρίου, όπου όσο πιο σκληρή και απάνθρωπη είναι η διαβίωση τόσο και πιο αποτρεπτικά θα λειτουργεί απέναντι στους επίδοξους παραβάτες. Μια λογική της παραδειγματικής και αντιπροσωπευτικής εξοντωτικής τιμωρίας προς γνώση και συμμόρφωση των υπολοίπων, λογική που δεν ομολογείται μεν, αλλά όμως υποβάλλεται αθόρυβα στην κοινωνία ώστε να υπάρχει ανοχή ή, το πολύ, χλιαρές αντιδράσεις σε πρακτικές όπως η παρουσιαζόμενη.

Με μια ρεαλιστική ματιά στον τρόπο σχεδιασμού και λειτουργίας των σύγχρονων φυλακών στις ανεπτυγμένες χώρες, βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι αυτές είναι αδύνατο να υπάρξουν με τη συγκεκριμένη μορφή χωρίς τη χορήγηση ψυχοτρόπων. Όχι την περιορισμένης έκτασης νόμιμη-φανερή και αναγκαία, αλλά την παράνομη-άδηλη και μαζική χορήγηση, μια πρακτική που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δομής των σημερινών φυλακών.

Υπάρχει επομένως έδαφος, υπάρχει δυνατότητα κι κυρίως σοβαρός λόγος να χτυπηθεί με κάθε μέσο ένα τόσο ισχυρό και συνάμα τόσο ευαίσθητο σημείο του συστήματος.

2. Διαπίστωση

Όπως προκύπτει από πλήθος παρατηρήσεων, στις φυλακές, εκτός του προληπτικού φαρμακευτικού σχήματος, επιβάλλεται μέσω ψυχοτρόπων μια ήπια γενική καταστολή σε περιόδους ηρεμίας, που όμως γιγαντώνεται σε υπόνοια εξεγέρσεων και σε κάθε «έκτακτη ανάγκη», όπως έγινε και κατά την περίοδο των πολιτικών δικών. *«Η συγκεκριμένη νοοτροπία υπάρχει αποτυπωμένη στα τηρούμενα αρχεία του ιατρείου των Δικαστικών Φυλακών Κορυδαλλού. Στα βιβλία αυτά, αρχές Φθινοπώρου του 2004 ήταν καταγεγραμμένοι 450 περίπου κρατούμενοι με αγωγή ψυχοτρόπων. Σε διάστημα ενός μηνός και ενώ βρισκόταν σε εξέλιξη η απεργία πείνας των πολιτικών κρατουμένων για τις συνθήκες κράτησης, ο αριθμός αυτός σχεδόν τριπλασιάστηκε, ώστε σε ένα σύνολο 2.500 περίπου κρατουμένων, από έναν στους πέντε να αυξηθούν οι «ασθενείς» σε έναν στους δύο. Καμία επιδημιολογική ή άλλη μελέτη δεν μπορεί να αιτιολογήσει μια τέτοια έξαρση ψυχοπαθειών σε τόσο σύντομο διάστημα – ποιος ήταν άραγε ο τόσο συνταρακτικός παράγοντας – παρά μόνο η χωρίς ενδοιασμούς βιοχημική καταστολή προκειμένου να μην τίθενται τέτοια θέματα». Οι περισσότερες ουσίες όμως χορηγούνται άδηλα και μαζικά μέσω της διατροφής και του νερού. «B. Για τις εν αγνοία των κρατουμένων μόνιμα χορηγούμενες ουσίες εφαρμόζεται η μέθοδος των κτηνοτροφείων. Κάποιες απ' αυτές διαλύονται στο νερό. Σε δοκιμή που έγινε, μετά από εξάτμιση 4,5 lit νερού σε χαμηλή θερμοκρασία (καλοριφέρ) έμεινε σημαντική ποσότητα παχύρρευστου καστανοκίτρινου υγρού που ανέδνε οσμή μεταξύ βερνικιού και αμεταχείριστου πλαστικού (π.χ., σελοφάν) [...] δραστικές ουσίες, όπως ελάσσονα ή και μείζονα ηρεμιστικά, χορηγούνται με τα «καλά» φαγητά, τακτικά ή έκτακτα με πρόσθετα δελεαστικά εδέσματα σε περιόδους που απαιτείται αυξημένη καταστολή. Αυτό διαπιστώθηκε όταν μια γάτα έπεσε σε λήθαργο μετά από κατανάλωση κυριακάτικου γεύματος. Σε μετατόπισή της συνέχιζε τον ύπνο χωρίς να αντιδρά, ενώ το ίδιο επαναλήφθηκε σε διαφορετικούς χρόνους με άλλες γάτες.*

»Οι ουσίες που χορηγούνται με το ψωμί έχουν πιστοποιηθεί από τη συμπεριφορά των περιστεριών. Στο προαύλιο της πτέρυγας τοποθετείται συχνά τριμμένο ψωμί για τα πουλιά. Περιστέρια που κατεβαίνουν όλο ζωντάνια, μόλις φάνε από το ψωμί της φυλακής θυμίζουν ζαλισμένα κοτόπουλα, ενώ για να πετάζουν καταβάλουν μεγάλη προσπάθεια και χτυπούν στους τοίχους και στους φράχτες, καθώς η συγκεκριμένη ουσία προκαλεί μυδρίαση (μεγάλωμα της κόρης των ματιών). Χαρακτηριστικό της περιοχής εντός και γύρω από τις φυλακές Κορυδαλλού είναι η καθημερινή περισυλλογή πτωμάτων περιστεριών από φυλακισμένους και περίοικους». Η άδηλη χορήγηση ουσιών επιβεβαιώνεται και στατικά καθώς είναι παρατηρημένο ότι οι κρατούμενοι δεν αρρωσταίνουν από κρυολογήματα ή άλλες κοινές για τον υπόλοιπο πληθυσμό ασθένειες, αλλά από σύνδρομα πολυφαρμακίας, όπως: Υπερλειτουργία του ήπατος (φαρμακευτικές ηπατίτιδες), υπολειτουργία των νεφρών, σπάνιες για την εποχή λοιμώξεις, δερματικές παθήσεις, αλλεργίες και καρδιακά ή εγκεφαλικά . [...] Η μαζική και χρόνια χορήγηση των ουσιών αυτών έχει σαν συνέπεια, λόγω του μόνιμου και εσωτερικού οιδήματος, να πλήττονται κυρίως τα ευγενή όργανα (πνευμόνια, νεφρά, εγκέφαλος), ενώ οι καρδιαγγειακές διαταραχές που προκαλούν ευθύνονται για τα πέραν του συνήθους αριθμού εγκεφαλικά και καρδιακά επεισόδια που σημειώνονται στις φυλακές».

3. Μέθοδος Εξάρτησης

«[...] η χρήση χορήγηση των οπίων σε υγιείς ή μη, αλλά και η απουσία για το δεύτερο μιας εξατομικευμένης και εύτακτης χρονικά και ποσοτικά δοσολογίας» συμβάλλει στην εμφάνιση εξανθημάτων, δερματικών παθήσεων ή άλλων αδικαιολόγητων φαινομενικά συμπτωμάτων. Τότε δρομολογείται από τη φυλακή μια προσπάθεια για χορήγηση φαρμακευτικών ουσιών θεωρητικά «με τη θέληση» του λήπτη. «Στο γεγονός αυτό συμβάλλει ιδιαίτερα η αντιμετώπιση από την ιατρική υπηρεσία και ειδικότερα από το νευρολογικό και ψυχιατρικό τομέα, καθώς αν ένας νέος κρατούμενος κατά την έναρξη των πρώτων ενοχλήσεων και συμπτωμάτων επισκεφτεί το ιατρείο των φυλακών, αυτό καταγράφεται, ενώ ακολουθεί σαν διάγνωση η μόνιμη επώδυνος της ψυχολογικής εκδοχής, στην οποία αν ενδώσει μπαίνει σ' ένα πρόγραμμα εξάρτησης, ώστε με την εκούσια λήψη ήπιων ηρεμιστικών να αποποιείται η φυλακή κάθε ευθύνη ακόμα και σε περίπτωση θανάτου (ίδια υπερ-δόση, αναρρόφηση, πνευμονικό οίδημα κ.ά.)». Ένας στους τρεις από τους 13.000 περίπου κρατούμενους των ελληνικών φυλακών έχει καταδικαστεί για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών. «Οι κρατούμενοι χρήστες, ειδικά οι εξαρτημένοι, που δεν αντιστοιχούν στο παραπάνω ποσοστό, είναι και το απόλυτο άλλοθι των φυλακών για τους θανάτους από υπερβολική παροχή φαρμακευτικών ουσιών. Στην πλειονότητα δε και τα θύματα, καθώς σε ενδεχόμενη χρήση ναρκωτικών ουσιών εντός της φυλακής, η τοξικότητά τους θα συμψηφιστεί με αυτήν των άγνωστων και εν αγνοία τους χορηγούμενων».

4. Στράτευση και της Επιστήμης

Όσον αφορά το κεντρικό νευρικό σύστημα και τις γνωστικές λειτουργίες, «Κύρια επιδίωξη των τελευταίων είναι η έκπτωση και βραδύτητα των γνωστικών αντιδράσεων, που έχει σαν πρώτη ορατή συνέπεια “δυσχέρεια συγκέντρωσης και άμεσης λήψης αποφάσεων”». Για τη συγκάλυψη και νομιμοποίηση της βιοχημικής καταστολής επιστρατεύονται γνωστά επιμέρους σύνδρομα των ψυχιατρικών επιστημών που γενικεύονται αυθαίρετα ή ακόμα και αντιστρέφονται. Ψυχίατρος πραγματογνώμονας σε κατάθεσή του στο δικαστήριο σχετικά με τα ομαδικά συμπτώματα, αναφέρει «Αυτά βέβαια δικαιολογούνται απόλυτα από το γεγονός ότι (ο γράφων) είναι κρατούμενος. Οι μισοί τουλάχιστον κρατούμενοι έχουν τέτοια συμπτώματα.

»(σ.σ.: Είναι αξιοθαύμαστη η κυνικότητα με την οποία χρησιμοποιούνται από το σύστημα η ψυχιατρική και η φαρμακολογία, με τρόπο ώστε γνωστά-υπαρκτά σύνδρομα να επεκτείνονται και να επιβάλλονται σε ένα πλήθος 6.500 και πλέον έγκλειστων που δεν έχουν καμία δυνατότητα άμυνας. Ακόμα κι αν κάποιος ισχυρίζεται ότι αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα από τη χορήγηση ή μη ψυχοτρόπων, εντούτοις οι υλικές συνθήκες των φυλακών, εκτός τη μαζική οργή, δεν δικαιολογούν μια τέτοιας κατεύθυνσης και έκτασης εκτροπή. Κατά συνέπεια τα αίτια αυτής εντοπίζονται στις άδηλες συνθήκες κράτησης)». Με τον τρόπο αυτό επιβάλλεται μια ρατσιστική αντίληψη για το σύνολο των κρατούμενων, υπό το πρίσμα της οποίας θεωρείται απ' τη μία φυσιολογικό το τι είναι υποχρεωμένος να υποστεί ή να υπομείνει αδιαμαρτύρητα ένας κρατούμενος κι απ' την άλλη θεωρείται δεδομένο ένα χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και μια ανικανότητα που τον κατατάσσει αυτόματα και αβλεπτι στους αποτυχημένους και απόβλητους της κοινωνίας.

5. Ψυχοτρόπες Επιπτώσεις

«Για έναν επισκέπτη, που θα κρίνει τη συμπεριφορά των κρατουμένων έξω από τις κυρίαρχες προκαταλήψεις, γίνεται εμφανής η καταστολή των γνωστικών λειτουργιών και εκδηλώνεται σε γενικές γραμμές με κοινά χαρακτηριστικά, όπως: Εικόνα παραίτησης (αδιαφορία, αναβλητικότητα), συνομιλίες με ένταση της φωνής (επιδερμικά θέματα, μη επίγνωση της πραγματικότητας), βραδύτητα στη βάδιση και τις αντιδράσεις (μειωμένα αντανακλαστικά) και σε συνέντευξη, αιτήματα τριτεύουσας σημασίας ή για εφήμερα προβλήματα (αδυναμία αξιολόγησης προτεραιοτήτων)». Μεταξύ των επιπτώσεων στο ΚΝΣ παρατηρείται «3. Έκπτωση της κριτικής αντίληψης και της δημιουργικής σκέψης. Στην ακραία εκδήλωση του συμπτώματος αυτού, ο νους λειτουργεί μόνο μεταπρατικά με τα δεδομένα κυρίως της μόνιμης μνήμης, ενώ διακατέχεται από ανασφάλεια κάθε πιθανή πρωτοβουλία. Τότε για την κάθε απόφαση απαιτείται είτε «σύμβουλος» είτε υπερβολικά πολύς χρόνος, ή διαφορετικά χρησιμοποιείται η διαίσθηση. Στην τελευταία περίπτωση, για κάθε αντίρρηση υπάρχει αδυναμία έρευνας επιχειρημάτων – δημιουργικής σκέψης – λόγος που οδηγεί σε εκνευρισμό και οργίλες αντιδράσεις, που τρέφουν αλλά και τρέφονται (από) το εγώ ενός άγνωστου πλαστού εαυτού.

»Η υποβάθμιση της κριτικής αντίληψης και η αδυναμία συγκέντρωσης, σε συνάρτηση με την εξασθένηση της άμεσης και πρόσφατης μνήμης, οδηγούν σε δυσφορία και ανυπομονησία κατά τις συζητήσεις σε θέματα που απαιτείται πρωτοβουλία ή απόφαση, και σε διαρκείς διακοπές του συνομιλητή, προκειμένου να μην απολεσθεί από τη μνήμη το επιχείρημα, με συνέπεια εκνευρισμό, ασυνεννοησία και παρεξηγήσεις, εφόσον στην περίπτωση αυτή ακούει ο καθένας μόνο τη φωνή του. Τα συμπτώματα αυτά δεν εκδηλώνονται σε θέματα βατά και καθιερωμένα (π.χ., όπως το ποδόσφαιρο ή κάθε τι με δεδομένους διαλόγους) που δεν απαιτείται δημιουργική σκέψη, περιορίζοντας έτσι τη θεματολογία των συζητήσεων, με συνέπεια να προκύπτει μια προμελετημένη σύγχρονη, αθέατη απομόνωση [...] Η συγκεκριμένη νόθα ψυχική κατάσταση και η μη επίγνωση των πραγματικών δυνατοτήτων-αδυναμιών, οδηγεί σε εν θερμώ απερίσκεπτες αποφάσεις, οι οποίες δεσμεύουν τις μελλοντικές επιλογές στο όνομα μιας στοιχειώδους σοβαροφάνειας. Η αναίρεση τέτοιων αποφάσεων μετά από την κατανόηση των συνεπειών τους – μια βραδεία διαδικασία – έγκειται πλέον στο μέγεθος του εγωισμού».

«Η παραπάνω είναι μια μέθοδος που ανταποκρίνεται απόλυτα στη λογική των εμπνευστών των σύγχρονων φυλακών και των λευκών κελιών στην παράφρονα λογική της ύπουλης εκδικητικότητας – με ανθρωπιστικό πάντα περιτύλιγμα – αλλά και αισχρής εκμετάλλευσης των συνεπειών της μεθόδου, όταν αυτές παρουσιάζονται είτε σαν γνωστά σύνδρομα, μεταθέτοντας την ευθύνη στο θύμα, είτε ερμηνεύονται με ψυχιατρικούς όρους δίκην φυσιογνωμιστή – όπως έγινε και στη Γερμανία με την Ου. Μάινχοφ όταν διαπιστώθηκε ότι έχει όγκο στον εγκέφαλο – θεωρώντας την παραβατικότητα έμφυτη ιδιότητα του κάθε κρατούμενου“ και άρα ο κάθε κρατούμενος διακατέχεται από κατώτερα ένστικτα και ορθώς βρίσκεται αποκομμένος με βιοχημικά μέσα από την πραγματικότητα ή στερούμενος κάθε δραστηριότητας και η πολιτεία ορθώς τον θεωρεί υποδεέστερο ον”. Μια λογική που καταλήγει στην κρατούσα ρατσιστική αντίληψη για όποιον και για όποιο λόγο περάσει την πύλη της φυλακής δέσμιος, αντίληψη που επιβάλλεται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο και στην κοινωνία».

Φυλακές Κορυδαλλού

Σάββας Ξηρός

1 Μαΐου 2009